

**BROCH
30905**

HET BOEKBINDEN

**OVERZICHT DER GEGEVEN
VOORDRACHTEN VOOR DEN
CURSUS TEN BEHOEVE VAN
DEN BOEKHANDEL EN HET
UITGEVERSBEDRIJF**

DOOR

F. L. VAN DER BOM

**UITGEGEVEN IN 1931
AMSTERDAMSCHЕ GRAFISCHE SCHOOL**

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

2476 3093

17

HET BOEKBINDEN

Brock
30905

HET BOEKBINDEN

OVERZICHT DER GEGEVEN
VOORDRACHTEN VOOR DEN
CURSUS TEN BEHOEVE VAN
DEN BOEKHANDEL EN HET
UITGEVERSBEDRIJF

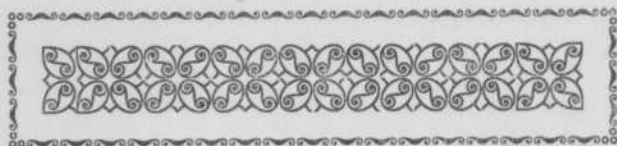
DOOR

F. L. VAN DER BOM

UITGEGEVEN IN 1931
AMSTERDAMSCH E GRAFISCHE SCHOOL

I. INLEIDING.

Bij de behandeling van dit onderwerp kan men de stof indeelen in vier punten: het boekbinden als huis-
vlijt, als ambacht, als industrie en in dezen tijd.

Omtrent het begrip „Binderij” zegt prof. Giraldon:
„La Reliure est l'art d'assembler et de coudre les
feuilles ou les cahiers d'un livre, de lui donner sa
forme particulière et de le recouvrir enfin avec diffé-
rentes matières: papier, toile, peau, etc.”

Hieraan zouden wij het „vouwen” willen toevoegen.
Er bestaat echter veel onderscheid tusschen de bind-
wijze in Frankrijk, Duitschland en in ons land. In
Frankrijk wordt bijna alles ingenaaid gereed ge-
maakt.

II. DE GESCHIEDENIS VAN HET BOEKBINDEN.

Wanneer de geschiedenis van het boek door ons wordt nagegaan dan moeten wij teruggaan tot den tijd van het Sanskrietsche boek.

Dit werd gevormd door gedroogde palmladeren, waarop de letterteekens werden aangebracht, nadat zij op gelijke grootte langwerpig waren afgesneden, terwijl in de beide smalle kanten een gaatje was ingebracht, waar een koord doorgeregen werd, dat van onderen en van boven over een paar houten plankjes, waar op gelijken afstand dergelijke gaten waren gemaakt, werd vastgemaakt. Door eenige ruimte in het koord te brengen, kon men hetgeen op de bladen was aangeteekend, lezen.

Na gebruikmaking werd 't koord weer aangetrokken en was het opgeschrevene goed bewaard.

Het oude Japansche boek was van geheel anderen vorm. In Oost-Azië kende men toch, veel vroeger dan in Europa, het papier, van plantaardige stoffen

gereedgemaakt. Dit werd met een „boekblok” bedrukt, in lange strooken geplakt en daarna omgevouwen met wat wij nu noemen „parallel” slag. Het geheel werd met een zijden draad verbonden. Eventueel met een zijden omslag erom.

De meest bekende vorm van het boek was de rolvorm van Egyptischen oorsprong. Het inwendige van den Papyrusstengel werd in smalle strooken gesneden; deze strooken werden met steenen geklopt, kruiselings over elkaar gelegd, door herhaaldelijk kloppen en in water weeken, tot een soort geelachtig papierblad gevormd, dat in opgerolden toestand werd bewaard. Deze aldus verwerkte papyrusbladen waren zeer taai en vrij duurzaam.

Het papyrusblad werd echter in den loop der tijden vervangen door het perkament, vervaardigd van huiden van bepaalde diersoorten, welke huiden na geloooid te zijn en verder bewerkingen te hebben ondergaan als schrijfblad werden gebruikt. Deze perkamentvellen buigen echter, door de hoornachtige substantie, zeer slecht en kwam men er toe om van den rolvorm af te stappen en de vellen eerst dubbel en later ook in vieren te vouwen. Al heel spoedig werd om deze gevouwen perkamentvellen nog een vel gelegd, ter bescherming van 't beschreven vlak en om de gevouwen vellen beter bij elkaar te

kunnen houden. Nog later werd het perkamenten omslag vervangen door houten planken.

Op die planken werd ter versiering menigmaal snijwerk aangebracht, terwijl men ook door het aanbrengen van goud- en zilverbeslag, zilverdraad of emaille-werk meer luxebanden vervaardigde.

De vorm van het boek, zooals wij dien thans kennen, is afkomstig uit Perzië en Arabië. Het papier werd uit China ingevoerd en overgebracht naar Engelsch-Indië en Arabië. Deze boeken kenmerken zich echter door het kleinere formaat, het z.g. „klein-octavo” formaat.

De Perzen kwamen er toe om het boek met bordpapier te bedekken. Men moet wel onderscheid maken tusschen carton en bordpapier. Men onderscheidt verder grijs- en stroobord, ivoor- en bristol carton. Dit bordpapier werd door hen met leder bekleed en weldra ook versierd met kleuren en goud.

Een groot onderscheid is er tusschen de Perzische versiering van den boekband en de versieringen, door de kloosterlingen daarop aangebracht. Het Perzisch en Arabisch werk heeft veel meer invloed uitgeoefend op den tegenwoordigen boekband, dan het werk uit de kloosters.

Het Perzisch en Arabisch werk werd via Griekenland, Venetië en den Balkan in Europa ingevoerd.

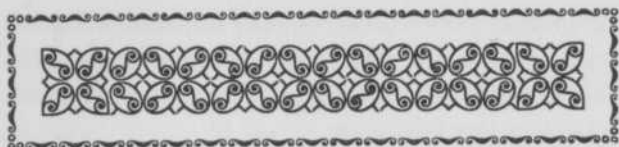
Tot de meest bekende personen op het gebied van de boekbindkunst in den ouden tijd behoort wel de geleerde Majoli, die in het begin van de 16e eeuw in Venetië leefde.

De Majolibanden zijn kenbaar aan het slingerwerk, waaruit de siermotieven bestaan en door opgelegd leer, terwijl in de kleur daarvan veel afwisseling was te vinden. In de Majolibanden staat steeds de naam van den geleerde ingedrukt.

Naast Majoli moet genoemd worden de Franschman Jean Grolier. De versiering van de Grolier-banden maakt een veel rustiger indruk. Bij de versiering is veel minder goud gebruikt, terwijl de versieringsmotieven ook veel rustiger zijn. Hier werd veel meer de lijnversiering toegepast. Deze versiering komt veel terug in de latere Fransche banden. Daaruit moet men echter niet opmaken dat Frankrijk de bakermat van de kunst is geweest. Uit Italië is de kunst afkomstig en vandaar is zij uitgevoerd naar Frankrijk.

Ook de medicus Canevari heeft getracht een bepaalde richting aan de versieringswijze te geven. Het kenmerkende van de Canevaribanden is het medaillon op het plat, dat gewoonlijk ook op het achterplat teruggevonden wordt. Deze versiering heeft weinig opgang gemaakt.

Waarschijnlijk in verband met de Turksche veroveringen kwam het Arabische boek ook in Hongarije en vormde zich daar de Hongaarsche school en had de Hongaarsche koning Matthias Corvinus veel liefhebberij voor de boekbindkunst. De boekbanden van Corvinus zijn herkenbaar aan de raaf, in het midden op het plat als versiering aangebracht. Verder werd de versiering met Byzantijnsch vlechtwerk daarbij veelvuldig toegepast. Het goud werd daarbij echter niet opgelegd, doch ingedrukt, door middel van in hout uitgesneden stempels. Deze versiering was niet erg kunstvol, doch zij karakteriseert het bindwerk van dien tijd.

III. HET BEGRIP „BOEKBINDEN”

Het onderwerp is ingedeeld in vier punten: huisvlijt, ambacht, industrie en bindwerk in den tegenwoordigen tijd, zooals hierboven reeds is gezegd. Waarom wordt deze volgorde en worden deze punten genomen? De reden daarvoor is, dat het werk in den loop der eeuwen in dien vorm naar voren is getreden en zich op die wijze heeft ontwikkeld.

Onder huisvlijt heeft men te verstaan bijkomstigen arbeid, uit liefhebberij beoefend, meer dan als broodwinning. Men verstaat daaronder dus niet de huisindustrie.

Onder ambacht verstaat men een bepaald vaktechnisch beroep. Deze vorm van arbeid kwam tot ontwikkeling in den gildentijd. Er golden in den tijd der gilden zeer ver strekkende bepalingen om het beroep hoog te houden waarin ook de regeering zich mengde. Vooral de Fransche regeering gaf vele voorschriften tot bescherming van het ambacht en

de gilden. De Parijsche binders genoten veel privileges, doch waren ook aan de naleving van verschillende bepalingen gebonden, bijv. betreffende de opleiding van leerlingen.

In Duitschland hebben verschillende gilden zich kunnen handhaven. Men heeft daar nog de Zwangs- en Freie Innung, voor de leden waarvan thans nog zeer eigenaardige bepalingen gelden. Het doel dier gilden is: het handwerk hoog te houden.

Naast het ambacht heeft men de industrie, welke ontstaat door samenwerking van kapitaal, wetenschappelijken en vaktechnischen arbeid met het doel uitvoering van groote werken of massa productie. In de laatste tijden heeft in elken tak van nijverheid de mechanisatie een grooten omvang aangenomen. Zoo ook in de boekbinderij.

De kenmerken van de industrie zijn: de combineering van verschillende ambachten in één onderneming, specialisatie van een bedrijf in de vervaardiging van onderdeelen, ver doorgevoerde mechanisatie en eenvormigheid van het product.

In de 16e en 17e eeuw was een boekhandelaar tevens uitgever, drukker en binder. Nu is het bedrijf van den boekhandelaar een meer beperkte bezigheid. Als opdrachtgever van binders en drukkers treedt tegenwoordig meer op den voorgrond de uitgever.

De boekhandelaar beperkt zich meer tot het bestellen van bind- en drukwerk.

Bovendien moet men dan nog onderscheiden de antiquair, die op de hoogte moet zijn van de grondstoffen, bindwijzen, wijze van versiering, ornament en dergelijke.

In het werk, hetwelk in de boekbinderij wordt verricht, moet een groot onderscheid worden gemaakt. Het eene bedrijf heeft zich op deze, het andere op die bepaalde werkzaamheden gespecialiseerd. Dit wordt maar al te dikwijls voorbij gezien. De aard der verschillende opdrachten loopt wijd uiteen. Men heeft reclamewerk, dat in den kortst mogelijken tijd met groote oplagen moet worden afgeleverd en men heeft het gereed maken van albums met zeer fijn werk, waarbij het op de keurige afwerking aankomt. Deze verschillende werkzaamheden kan men maar zelden aan denzelfden binder opdragen. Men haalt toch ook geen fijn gebak bij den gewonen broodbakker of omgekeerd, brood bij den banketbakker. Behalve deze genoemde zijn er natuurlijk nog heel wat meer uiteenlopende werkzaamheden.

Men dient dus te weten waar men met een bepaald werk naar toe moet gaan, teneinde zeker te zijn van een goede uitvoering.

IV. DE VERSCHILLENDE TAKKEN VAN HET BOEKBINDEN

Onderscheiden worden vier hoofdlijnen, welke zijn: het particulierwerk, het partijwerk, het kantoorbindwerk en het cartonnergewerk.

Dan alleen kan in den regel de grootste bloei worden bereikt, wanneer een binderij zich op één dezer hoofdlijnen gaat toeleggen; temeer komt dit in den tegenwoordigen tijd naar voren, waarin alle bedrijven in het teeken van specialiseering staan.

De wijze van vervaardiging heeft dus plaats naar den aard van het werk en het gestelde doel, waaraan het werk moet beantwoorden.

Zoo onderscheidt men b.v. verschillende wijzen van naaien. Ingenaaid, op touw genaaid, Engelsche wijze van naaien, op band, op gaas naaien enz.

Dan heeft men verschillende wijzen van verbinding van het boek met den band: de band wordt gewoon omgetrokken en over den rug geplakt, of het bord van den band wordt wel met touw aan het boek

verbonden. Dan onderscheidt men nog de Fransche bindwijze. Verder heeft men het overtrekken van het leer over den rug, met ribbenbewerking. Daartoe moet het leer worden gedund, voordat het om het boek getrokken wordt. Onder particulierwerk verstaat men het binden van muziek-, school- en bibliotheekboeken en tijdschriften.

Onder partijwerk verstaat men het in partij gereed maken van brocheerwerk, of ander bindwerk.

Het woord kantoorboekbinden spreekt voor zichzelf. Onder cartonnagewerk verstaat men b.v. het gereedmaken van sigarettendozen enz.

Ook in het partijwerk heeft men nog veel verscheidenheid. Een woordenboek b.v. dient veel steviger gebonden te worden dan een roman.

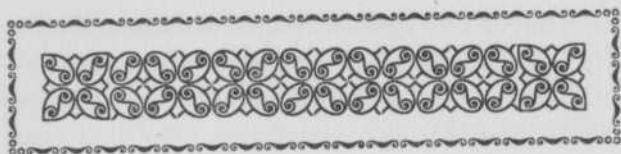
Bij particulier werk moet dan worden gedacht aan het handgebonden boek. Het enkele boek, dat gemaakt wordt, is het uitgangspunt van de binderij. In Duitschland wordt dat zoo sterk gevoeld, dat men in Leipzig b.v. een leerling uit het grootbedrijf toch op het examen een handgebonden boek laat gereed maken. De machine doet per slot van rekening niets anders dan wat de werkman doet, al mag het werk van de machine ten slotte iets gecompliceerder zijn.

Voor het particulier bindwerk is men aangewezen op

de kleine bedrijven. Ook in de grootere bedrijven heeft men meestal een afdeeling handwerk, doch deze afdeeling is meestal ingericht voor 't verrichten van luxe werk.

Tot het particulierwerk behoort ook het ontvangen van losse afleveringen die in een band moeten worden gezet.

Ook wordt het binden van muziek door den particulieren binder behandeld. Dit is zeer moeilijk werk, aangezien gebruikte muziek in den regel zeer gehavend is. Het repareeren van dit werk kan op zeer verschillende manieren worden gedaan en de eene binder behandelt dit werk nauwkeuriger dan de andere. Vooral het repareeren van gescheurde bladen luistert nauw, al kan men er zich met het overlakken van een stukje vloeipapier afmaken. De beste manier is om de aflopende randen, welke door het scheuren ontstaan, met elkaar te verbinden. Dit werkje neemt veel tijd en moeite in beslag, doch geeft het beste resultaat.

V. DE TECHNIEK VAN HET BOEK-BINDEN.

Na het repareeren van een boek komt de vraag naar voren welk soort schutblad moet worden gebruikt. Dit schutblad moet de verbinding vormen tusschen het boek en den band. De bevestiging kan op twee manieren plaats hebben: door het schutblad op de eerste katern te plakken, of door het met de eerste katern mee te naaien.

Ook kan een schutblad worden verbonden door middel van een linnen kneep.

Bij boeken met platen is het van zeer groot belang de platen goed te bevestigen. Een zeer gangbare methode is die, waarbij de plaat op het papier van de katern wordt geplakt. Bij zeer zware soorten maakt men de verbinding door 'n katoenen strookje. Bij sommige extra zware papiersoorten is deze methode nog niet voldoende. Dan wordt op een linnen strookje een stukje carton geplakt, waarmede de bevestiging alsdan plaats vindt. Bij albums wordt

hiervoor in vele gevallen gekleurd linnen gebruikt. Het naaien heeft plaats aan de naaitafel, bestaande uit twee spillen, welke boven verbonden zijn met een lat. Tusschen de bovenlat en de tafel zijn touwen gespannen, waartegen het boek wordt gelegd, om daarna te worden genaaid. De katerns worden dan om het touw heen genaaid, waarbij het touw dient om de verbinding van katern tot katern en met den band te vormen.

De volgende bewerking is het snijden met de snij-machine, waarna men tot het rondkloppen van den rug overgaat.

Bij het aanzetten van den band kan men op verschillende manieren te werk gaan. De verbinding tusschen boek en band kan worden gevormd door aanplakken van het schutblad. Beter is de methode waarbij de band rondom het boek wordt opgebouwd. Nog beter methode is om de borden van den band aan het boek te rijgen. In de borden slaat men dan gaten, waar het touw door heen wordt getrokken, eerst naar binnen en dan naar buiten, waarop het touw buiten op het bord wordt vastgeplakt. Bij het maken van een perkamenten band wordt een geheel andere methode gevolgd. Daarbij wordt de verbinding veelal gesplitst. De perkamenten waarop het boek is genaaid, worden voor de helft buiten op den

band doorgehaald en voor de andere helft aan de binnenzijde van den band bevestigd.

De half linnen banden hebben dit tegen, dat het plat uit papier bestaat. De innerlijke bewerking kan zeer soliede geschieden.

De linnen banden kunnen op dezelfde manier worden gemaakt, doch hierbij kiest men in den regel den lossen of ingehangen band. Bij dezen maakt men de verbinding door een gaasje over den rug van het boek te plakken en dit vormt met de touwen de verbinding met den band.

De betere band is en blijft de half lederen band. Daarbij wordt gewoonlijk het touw door den band geregen en krijgt men een stevig verband in het boek, waarna de rug verder wordt afgewerkt en eerst wordt overplakt met papier. Het leder moet voor het overtrekken eerst worden uitgedund. De Engelschman gebruikt hiervoor zeer dikwijls het kalfsleer.

De versiering van het boek door den gouddruk is een kunst op zichzelf. Het indrukken van de teekens heeft plaats door middel van koperen letters. Looden letters zouden daarvoor te zacht zijn.

De titel van een boek wordt gezet van enkele letters. Deze losse letters worden verzameld in een letterhaak.

De Duitsche letterhaak is bruikbaar voor iedere lettersoort, doch men heeft het gevaar dat de regel kromtrekt, waardoor weer de titel krom op het boek komt te staan.

De Fransche haak is slechts voor één lettersoort te gebruiken. Vóór 't aanbrengen van de letters wordt veelal van het titelblad het leer glad gemaakt met een agaatsteen, waarna het met eiwit wordt bestreken.

De Duitsche letters hebben eenigszins een voet. Bij de Fransche letters kan men den onderkant zien. De figuren worden gemaakt met diep uitgegraveerde koperen stempels. Deze stempels moeten gegraveerd worden, omdat men met etsen lang niet zoo diep zou kunnen uitgraveeren.

Door middel van fileten worden de lijnen gemaakt. Het goud wordt aan de fileten geplakt, waartoe zij even vet worden gemaakt, waarna het afdrucken op het boek plaats vindt.

Lange lijnen worden door middel van een rol gemaakt.

In de *partij-binderij* heeft men twee groote afdeelingen: één voor ingenaaid werk; één voor gebonden werk.

Tot het eerstgenoemde werk behooren toch alle

werkzaamheden aan het gedrukte vel, hetwelk na de bewerking in den handel wordt gebracht zonder van een stevig omslag te zijn voorzien.

Wordt het werk van een stevig omslag voorzien, dan behoort het op de tweede afdeeling thuis.

Onder gebrocheerd handelswerk verstaat men het werk benoodigd voor de administratie in 't bedrijfsleven, zooals bons, volgbriefjes enz., dus niet dat werk, dat in de eigenlijke boekhouding wordt gebruikt, aangezien dat onder de kantoorbinderij thuis behoort.

Daarnaast heeft men het gereedmaken van reclamewerk als circulaires, folders e. d. g. Hier behoort feitelijk ook het verzenden van circulaires.

De voorbewerking van het gebonden en het gebrocheerde boek valt samen. Bij beide is de eerste bewerking het vouwen.

Het maakt veel verschil of het gereed te maken werk al dan niet goed verpakt van den drukker wordt ontvangen.

De drukker zendt het werk in plano vellen aan den binder. Het vouwen van die plano vellen doet men met drie slagen. Vroeger werd dit vouwen met de hand gedaan. Dan deed de aanleg van het vel er weinig toe. Bij de vouwmachines komt het echter op een goeden aanleg aan.

Men heeft verschillende soorten vouwmachines; bij de eene moet het vel met de hand worden ingelegd, bij de andere gaat het inleggen automatisch. Het vouwen met de machine gaat op de navolgende wijze: Het vel wordt door middel van een mes door een gleuf naar beneden gedrukt. Deze bewerking wordt herhaald naar gelang het aantal vouwen dat moet worden gemaakt.

Aan de vol-automatische machines heeft men in den regel nog een holländerapparaat, waarmee onmiddellijk na 't vouwen een draad wordt doorgestoken, die los blijft en bij het lijmen vast komt te zitten. Een voorbeeld van dit naaien is de intercommunale telefoongids. Het papier moet daar echter geschikt voor zijn. Als het gevouwen gedaan is, worden de eerste en laatste vellen van schutblad voorzien. Dit gebeurt meestal met een kleine machine. De volgende werkzaamheid is dan het vergaren, wat tot nog toe met de hand wordt gedaan. Er zijn reeds machines voor gebouwd, doch die worden hier te lande nog niet gebruikt, aangezien zij alleen voor zeer groote oplagen geschikt zijn. Op de laatstgehouden Leipziger Messe werd een dergelijke machine tentoongesteld van kleiner omvang, doch ook die machine nam nog veel plaats in. Bij bewerking met deze machine worden de vellen dan in bakjes

geschud, welke onder de machine bij elkaar worden gebracht, waar dan het eigenlijke vergaren plaats heeft.

Zijn de vellen vergaard, dan komt het naaien aan de beurt, hetwelk met de machine wordt gedaan. Voor het maken van iedere steek heeft men drie naalden noodig, zoodat deze naaimachines nogal gecompliceerd zijn. Werk, genaaid op de bekende Brehmer naaimachine of de Martini naaimachine is zeer sterk. Het band of gaas kan met de katerns mee worden genaaid, doch kan ook op ander wijze aan den rug worden bevestigd. Is het naaien afgelopen, dan wordt het in bewerking zijnde boek gelijmd, waarna de werkzaamheden aan gebonden en ingenaaide boek uit elkaar loopen.

Bij ingenaaid werk wordt het omslag na het lijmen om het boek getrokken en daarna met stijfsel aangestroken. Dikke omslagen worden eerst gerild.

Het gebonden boek wordt voor het lijmen gesneden. Voor partijwerk wordt dit werk met een driesnijder gedaan, waarbij het boek automatisch wordt omgelegd. Ook zijn er driesnijders, waarop het boek op zijn plaats blijft liggen, doch dan heeft men drie messen aan die machine.

Is het boek gesneden, dan moet eventueel de sneeversiering worden aangebracht.

De snede kan wit worden gelaten of er kan een marmer sneê een goud sneê of een gekleurde sneê op worden aangebracht.

Bij de gekleurde sneê wordt de verf met de kwast op de sneê gestreken.

Het marmeren van de sneê heeft plaats in een bak met vloeistof waarop een dun laagje verf is aangebracht. Men kan daarbij de meest uiteenlopende figuren verkrijgen door, nadat verschillende soorten verf op de vloeistof zijn gedruppeld, die verf met het verkeerde eind van de kwast of met een speciaal daarvoor gemaakte kam doorelkaar te halen. Het is een zeer eenvoudig procédé, dat geheel op handigheid berust.

Het goud voor de goudsneê wordt niet geverfd, doch op de sneê als bladgoud gebracht. De sneê moet voor het aanbrengen glad worden gemaakt. waarna deze met een laagje eiwit wordt bestreken. Daarna wordt het bladgoud op de sneê gelegd.

Is de sneêversiering aangebracht, dan wordt 't boek rondgezet. In kleine bedrijven wordt dit nog met den hamer gedaan. In de groote bedrijven doet men het met de rondzetmachine.

Volgende werkzaamheid is het kneepen, waarna vervolgens het kaptaal en het gaas worden aangebracht. Dan kan eerst de band worden omgezet. De band

bestaat uit carton, waar omheen linnen is getrokken.

Het snijden van het carton kan met een cirkelmes worden gedaan. Als ook het linnen op maat is gesneden, kan de band worden gereed gemaakt, waarop dan de uiterlijke versiering nog moet worden aangebracht. Bij het partijwerk is de verguldpers hiervoor de aangewezen machine. Op de verguldpers maakt men gouddruk, blinddruk en kleurendruk. Evenals hiervoor bij het handwerk is gezegd, heeft ook het persvergulden plaats met koperen letters. Daarmee is alleen een goede gouddruk te maken. De kleurendruk kan met zinken stempels worden gemaakt.

Niet alle soorten van linnen zijn geschikt voor kleurendruk. Soms zal het linnen voor het persen vlak moeten worden gemaakt. Goud- en blinddruk wordt op de verguldpers met de verwarmde plaat gedrukt. Kleurendruk heeft plaats met een koude pers. Bij gouddruk moet de pers goed schoon worden gehouden.

Tegenwoordig heeft men ook de foliën.

Bij het gouddrukken van leer, moet men altijd voordrukken.

Het inzetten van den band bij het partijwerk heeft plaats door persing.

In de *kantoorboekbinderij* onderscheidt men het ingenaaide werk en het eigenlijke kantoorboek. Het kantoorboek splitst zich weer in het gebonden en het losbladig systeem.

Een voorname factor bij het gereedmaken van het kantoorboek vormt de keuze van 't papier, waaraan verschillende eischen moeten worden gesteld. Zoo komt o.a. de eisch van radeerbaarheid voor sommige afnemers sterk naar voren.

De keuze kan uit zeer verschillende soorten papier worden gedaan. Bij microscopisch onderzoek onderscheidt men het 't best het verschil in kern van het papier. Tegenwoordig komt sterk op den voorgrond het espartopapier, dat vooral in Engeland veel wordt gebruikt. Een der voornaamste eischen is echter wel, dat het papier houtvrij dient te zijn. Goed registerpapier moet worden vervaardigd uit linnen- of katoenen vezels. Tegenwoordig heeft men daarbij wel eenige toevoegingen van de esparto- of alva cellulose.

Het papier wordt in verschillende maten in den handel gebracht. Door het vele gebruik van tabelarische boeken is men in den laatsten tijd van de standaardvormen afgeweken.

Heeft men het formaat papier, waarop het kantoorboek moet worden gemaakt, dan komt het linieeren.

Vroeger deed men dat wel met een lat met punten. In de lat was dan een gleuf aangebracht, waarin een lapje met inkt werd gelegd. De constructie van de moderne machines berust op hetzelfde systeem.

Bij het linieeren moet op het goed afsluiten van de lijnen worden gelet, zoodat de lijnen op elkaar registeren, waarbij het recht snijden van het papier veel invloed heeft. Ook moet het papier goed schoon zijn.

Het vouwen van het gelinieerde vel heeft meestal met de hand plaats. De kantoorbinder heeft in dit handvouwen een groote handigheid.

De cahiers worden meestal met de machine gevouwen. Een der eischen, aan het kantoorboek te stellen, is dat het zeer los van den band moet liggen. Een springrug moet maken, dat het boek goed open veert. Een der voornaamste werkzaamheden bij 't kantoorboek is het aanbrengen van de schutbladen en het maken van een goede verbinding tusschen de schutbladen en de eerste en laatste katern.

Na het schutblad komt het naaien. Tot voor korten tijd was dat altijd handwerk, daar men meende dat het boek dan steviger werd gebonden. Het naaiwerk had plaats met zeer zwaar garen. Heel veel boeken worden nog met koperdraad genaaid. Men kan dan ook door het naaiband heennaaaien. Achtereenvolgens

komt dan het lijmen en het snijden aan de beurt, waarna de marmersnede wordt aangebracht. Het druppelen der kleuren in den daarvoor bestemde bak met vloeistof heeft in deze volgorde plaats: zwart, rood, geel, blauw. Door de verf wordt dan eerst een houten stift en daarna een kam gehaald. Bij z.g. slakkenmarmer haalt men er een rekje doorheen. Het marmer moet van boven naar beneden loopen. Bij een kantoorboek moet er voor worden zorg gedragen, dat de band uit den rug wordt gezet. De verbinding tusschen het lint en het zware carton wordt gevormd door een strook dunner carton, hetwelk dient om ruimer draaiïng voor den dikken rug te krijgen. Daarna kan de rug bekleed worden. Iets bijzonders bij het kantoorboek is het alfabet, dat gewoonlijk uit 24 letters bestaat. In ons land worden de letters binnen in het boek gebracht. In ander landen laat men ze wel eens uitsteken. Van de losbladige boeken is weinig te zeggen. Daarvoor moet een goede overtrekstof worden gebruikt, daar de boeken in den regel zeer zwaar zijn, gezien het zware mechanisme. Veel wordt daarvoor jong paardenleer gebruikt. Ook moet het te gebruiken papier van zware kwaliteit zijn. Een voorname en nauwkeurige werkzaamheid bij het losbladig systeem is het ponsen der gaten.

Verder zou dan nog melding kunnen worden gemaakt van het reclamewerk, zooals folders e. d. g. Tegenwoordig heeft men op het gebied van de binderij zeer groote bedrijven, doch wel dient een groot onderscheid te worden gemaakt in het te vervaardigen werk, wat het vorenstaande bedoelt uiteen te zetten.

